

*دستور العمل اجرایی پروژه ترمینال کراس بریدینگ (آمیخته گری پایانی) سال ۱۴۰۳

توجه: مطالعه این دستور العمل برای مسئولین پروژه و کارشناسان استانی؛ پیمانکاران و گله داران تحت پوشش ضروری بوده و عدم اطلاع از مفاد آن تحت هیچ شرایطی قابل توجیه نیست.

مقدمه:

ترمینال کراس بریدینگ (آمیخته گری پایانی)

اغلب صفات مرتبط با رشد، افزایش وزن و ترکیب لاشه عمدتاً دارای وراثت پذیری متوسط رو به بالا می باشند. بنابراین با انتخاب داخل نژادی می توان پیشرفت ژنتیکی مطلوبی کسب نمود ولی این طریق عملاً زمانبر و هزینه بر می باشد. لذا به منظور کوتاه نمودن زمان تولید دامهایی با میزان رشد و لاشه مطلوب می توان از استراتژی آمیخته گری نر پایانی به عنوان یک گزینه نام برد. در یک سیستم آمیخته گری پایانی (terminal cross) کلیه نتاج اعم از نر و ماده از جمعیت خارج شده و به بازار عرضه می شوند. افراد جایگزین را میتوان خریداری نمود یا به صورت بخشی از گله مولد تولید نمود. انتخاب نر پایانی عمدتاً بر مبنای هدف می تواند متغیر باشد؛ یعنی ممکن است هدف افزایش وزن زنده یا صفات لاشه و ترکیب گوشت و طعم آن باشد. عمده نژادهای مورد استفاده به عنوان نر انتهایی عبارتند از: سافولک، شاروله، تکسل و روژدلوست. این نژادها از لحاظ رشد، صفات لاشه، ترکیب بدن و موارد مشابه دارای مزیت و قابل انتخاب می باشند.

ضرورت و اهمیت پروژه:

در حال حاضر مناسبترین دام جهت تامین بخش مهمی از نیاز گوشت قرمز کشور؛ گوسفند می باشد. بهره گیری از علوفه مراتع و ضایعات کشاورزی مزارع که عمدتاً برای دام دیگری قابل استفاده نیست و همچنین ذائقه مصرف گوشت گوسفند و نیاز قربانی در اعیاد و مراسم مذهبی در ایران؛ از مهمترین ویژگی های مهم پرورش این دام محسوب می گردد.

عملکرد تولیدی و تولید مثلی گوسفندان بومی برای پرورش در سامانه غیرمرتعی؛ برای پرورش دهنده نمیتواند بازدهی اقتصادی مناسبی را ایجاد نماید. بعبارت دیگر مجموع صفات مورد نیاز برای گوسفندان مناسب پرورش در سامانه غیر مرتعی؛ در گوسفندان بومی کشور وجود ندارد و چاره ای جز تولید نژادهای جدید با صفات مطلوب نیست؛ لذا این پروژه یکی از مهمترین پروژه های بخش دام سبک کشور محسوب میشود.

به طور کلی از لحاظ تئوری تاثیرات و ویژگی های ترمینال کراس عبارتند از:

- مدیریت ساده تر و کسب درآمد در زمان کوتاه تر به ویژه در گله های کوچک
- کسب حداکثر هتروزیس با توجه به اینکه بره های نسل یک، محصول نهایی می باشند
- حد نهایی استفاده از تکمیل کنندگی نژادی در سیستم ترمینال کراس حاصل می شود.

اهداف مهم و محوری پروژه ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفند گوشتی:

- ۱- بستر سازی جهت کاهش پرورش گوسفند در مراتع در جهت کاهش فشار چرا بر مراتع
- ۲- ساماندهی حرفه گوسفندداری در سامانه های غیر مرتعی از طریق اقتصادی نمودن تولید با کاهش هزینه ها و افزایش درآمد و در نتیجه افزایش بهره وری به ازاء هر راس مولد

نتیجه مورد انتظار پس از انجام پروژه ترمینال کراس بریدینگ

- ۱- افزایش مجموع وزن شیرگیری به ازای هر رأس میش مولد
 - ۲- جلوگیری از آمیخته گری های بی هدف و بدون برنامه و کمک به خروج دام مازاد از مراتع
- شیوه اجرا:** انتخاب صحیح پیمانکار و انعقاد قرارداد با مهر و تأیید سازمان جهاد کشاورزی استان جهت اجرای عملیات پروژه اعم از ثبت مشخصات هویتی و شجره ای، ثبت رکوردهای زایش و اوزان تولد، شیرگیری و شش ماهگی در سامانه نرم افزاری جامع اصلاح نژادی

شرح وظایف معاونت بهبود تولیدات دامی استان در پروژه ترمینال کراس:

- ۱- توجیه بودن معاون بهبود تولیدات دامی؛ مسئولان و کارشناسان دام سبک در خصوص برنامه؛ اهداف؛ ضرورت و شیوه اجرای پروژه.
- بصره: در صورت نیاز به آموزش یا برگزاری جلسه توجیهی در اسرع وقت با مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی مکاتبه شود. عدم مکاتبه به مفهوم عدم نیاز آموزشی تلقی می گردد. پیگیری در این خصوص از وظایف مسئولین دام سبک استان می باشد.
- ۲- ضرورت دارد به تعداد حجم عملیات تعیین شده برای هر استان، گله های بزرگ گوسفند مولد نسل اول آمیخته رومانف-بومی به عنوان پایه مادری، تحت پوشش قرار گیرند و گله داران؛ ضمن برخورداری از دانش کافی پرورش گوسفند در ارتباط با عملیات ترمینال کراس کاملاً مطلع باشند. لذا در قدم اول باید اطلاعات میش های مولد گله های متقاضی اجرای طرح، توسط پیمانکاران یا شخص معرفی شده از طرف گله دار، در سامانه نرم افزاری اصلاح نژاد ثبت گردد؛ در غیر این صورت از ادامه همکاری باز خواهند ماند. همچنین بهره گیری از خویش پیمانکاری برای گله داران توانمند در ورود اطلاعات در سامانه نرم افزاری و انجام عملیات امکان پذیر می باشد.
- ۳- انتخاب صحیح پیمانکار (ترجیحاً تحصیلکرده دامپروری و دارای سوابق اجرای عملیات اصلاح نژادی) و انعقاد قرارداد با مهر و تأیید سازمان جهاد کشاورزی استان.
- ۴- نظارت بر عملیات اجرایی پروژه شامل کلیه موارد ذکر شده ذیل می باشد:
- انتخاب گله دار؛ مدیریت پرورش گله اعم از تغذیه، بهداشت و جایگاه؛ انتخاب مناسب ترین میش ها برای همزمانی؛ نصب پلاک گوش و ثبت مشخصات میش ها در سامانه برنامه جامع اصلاح نژاد، انجام عملیات همزمان سازی فحلی؛ انجام عملیات تلقیح یا جفت گیری؛ نظارت جهت به حداقل رسانیدن استرس های موجود در دوره پرورش بمنظور استحصال حداکثر آبستنی و زایش و ثبت اطلاعات زایش در سامانه نرم افزاری.

تبصره: سریال شماره های ۱۵ رقمی پلاک گوش دامها توسط معاونت بهبود تولیدات دامی استانها مطابق با دستور العمل هویت گذاری از مرکز اصلاح نژاد باید دریافت گردد.

تبصره: گله دارانی که دارای شرکت حقوقی می باشند و امکان عقد قرارداد پیمانکاری را با تأیید جهاد استان داشته باشند می توانند بعنوان پیمانکار گله خود انتخاب شوند.

۵- نظارت بر انتخاب صحیح سامانه پرورشی گله دار توسط پیمانکار(سامانه مزرعه ای یا بسته بدون چرای مراتع). تبصره: توضیح اینکه گله های منتخب نباید گله کوچ رو؛ چرا کننده از مراتع باشد در غیر اینصورت باید امکان پرورش نتاج آمیخته را در سامانه مزرعه ای دارا باشند.

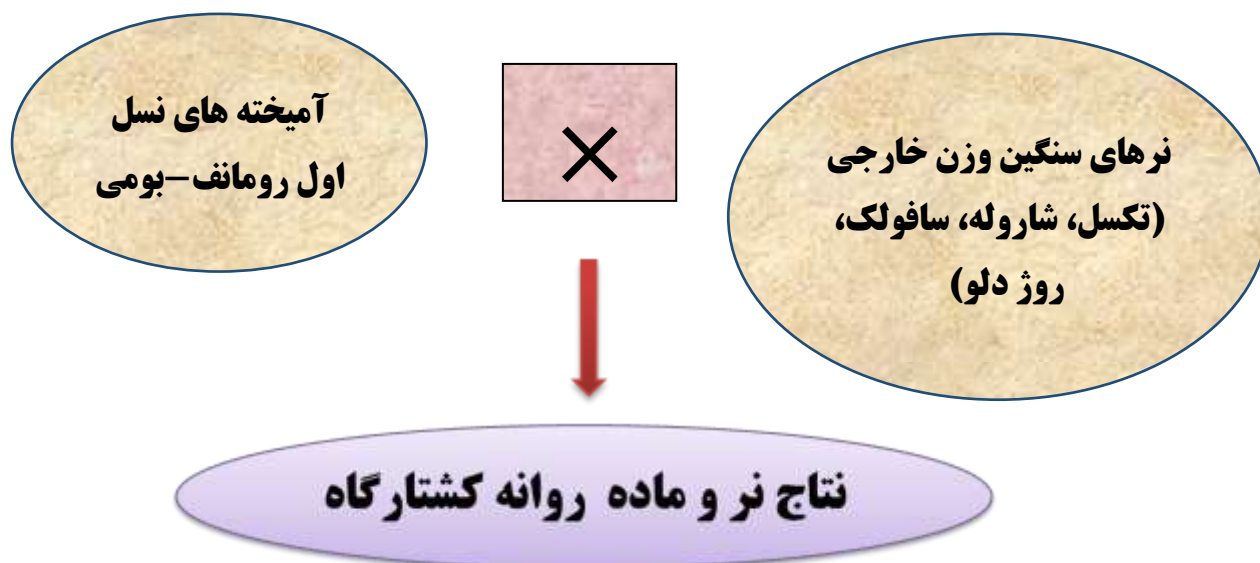
۶- مسئول ناظر کلیه مراحل انجام صحیح عملیات پروژه .

تبصره: مسئولین پروژه در مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی به عنوان ناظر عالی وظیفه بازرسی و نظارت در هر مرحله از کار را خواهد داشت و چنانچه روند صحیح انجام این پروژه را در هر مرحله از کار و به هر دلیلی مردود دانستند استان مربوطه از اجرای پروژه حذف خواهد گردید.

نکته بسیار مهم: برنامه جفت گیری دام ها در پروژه ترمینال کراس:

با توجه به بازخورد نتایج پروژه تولید ترکیب ژنتیکی گوسفند پر بازده از استان های مختلف و براساس مشاهدات عینی، داده ها و اطلاعات گله های الگو و پیشرو به نظر می رسد در اکثر موارد آمیخته های نسل اول (F1) رومانف - بومی؛ اهداف مورد نظر پروژه ترکیب ژنتیکی گوسفند پر بازده از جمله چندقلوزایی، صفات مادری، کاهش سن بلوغ مولدین، حذف یا کاهش دنبه، ترکیب لاشه، و ... را تامین می نماید؛ لذا در صورت وجود تعداد کافی از میش های مولد نسل اول آمیخته های رومانف-بومی، از این دام ها به عنوان پایه مادری برای انجام عملیات ترمینال کراس با نرهای نژادهای سنگین وزن (نژادهای تکسل، سافولک، شاروله، روژدلو) استفاده گردد. کلیه نتاج حاصل اعم از نرها و ماده ها باید پس از رسیدن به وزن مورد نظر، کشتار گردند.

برنامه تلاقی

- تبصره ۱ - موضوع این دستور العمل برای یکسال در نظر گرفته شده است؛ لذا تنها پرورش دهندگانی که دارای آمیخته های F1 می باشند، طبق این دستور العمل طرف قرارداد معاونت بهبود تولیدات دامی استان قرار می گیرند.
- ۱- توجه به اهمیت ثبت دقیق مشخصات و رکورد، دقت در رکورد برداری ضروری می باشد. ثبت شجره کامل و رکوردهای مربوط به اوزان تولد، شیرگیری و در صورت وجود وزن شش ماهگی ضروری است.
 - ۲- ماده ها، فاقد بیماری های تولید مثلی، دارای تیپ و اسکور بدنی مناسب باشند.
 - ۳- اسپرم نر مورد استفاده، از یکی از نژادهای سنگین وزن گوشتی (نژادهای تکسل، سافولک، شاروله، روژدلو) استفاده گردد.
 - ۴- ثبت رکوردهای اخذ شده در پایان هر مرحله؛ توسط پیمانکاران در برنامه نرم افزار جامع اصلاح نژاد کشور شامل رکورد اوزان تولد، شیرگیری و در صورت وجود وزن شش ماهگی انجام گردد.

جدول هزینه به ازای هر رأس میث مولد در سال ۱۴۰۳ - پروژه ترمینال کراس گوسفند

ردیف	عنوان فعالیت	شاخص فعالیت	اعتبار به ازای هر رأس (هزارریال)
۱	خرید اسپرم	دز	۶۰۰۰
۲	هویت گذاری و ورود اطلاعات به سامانه	رأس	
۳	خرید سیدر یا اسفنج و هورمون	به ازای هر رأس	
۴	همزمان سازی فحلی	رأس	
۵	تلقیح مصنوعی به روش لاپاراسکوپی یا سرویکال	رأس	
۶	رکورد گیری و ورود اطلاعات رکورد به سامانه نرم افزاری	رأس	
۷	لوازم مصرفی ، کسورات، بیمه، مالیات و پیش بینی نشده	رأس	

تبصره: تعیین ریز هزینه کرد عملیات اصلاح نژاد دام سبک (پروژه ترمینال کراس گوسفند) باتوجه به اعتبارات تخصیصی استانی و سایر شرایط و مقتضیات استان، بر عهده معاونت بهبود تولیدات دامی استان می باشد.